

L'escepticisme lletraferit

El X Encontre d'Escriptors va aglutinar mentes noves, conegudes, cauteloses, arriscades, diferents, contràries. El denominador comú de totes era la seua capacitat d'anàlisi de l'entorn escrit des d'un punt de vista constructivament escèptic.

Com en un puzzle que ha nascut per compondre's amb asimètrica precisió, les sessions dels Octubre coincidiren en el rerefons fusterià, però cada congrés va aplicar retalls del pensament de l'assagista segons el tros que més li convenia.

A la reunió d'escriptors celebrada de dimarts a divendres a l'institut de secundària del Carme, els organitzadors escolliren l'escepticisme de Joan Fuster per definir el congrés. El leitmotiv era "El (des)crèdit de l'escriptura", i a partir de l'entrada "escepticisme" del *Diccionari per ociosos* les sessions es desenvoluparen sobre el terreny del dubte intel·lectual i literari. "Crec que si alguna cosa ha definit el congrés d'aquest any és l'esperit d'heterodòxia", reflexiona Màrius Serra, enigmista, novel·lista i un dels organitzadors del cicle. "Hem procurat convidar tots els actants que defineixen la literatura actual, des d'escriptors de les més diverses tendències narratives a guionistes de televisió. Aquests últims són avui dia la nova burgesia de l'escriptura, una burgesia que té èxit i treballa per encàrrec, però que, per regla general no té

gaire prestigi entre la resta dels escriptors."

A la recerca, doncs, d'un esperit plural, la primera conferència va ser la de l'escriptor i articulista Xavier Bru de Sala, que a la seua ponència "El descrèdit de la literatura" va incidir la tarda del dimarts en la necessitat que l'escriptura en català deixi l'aixopluc del catalanisme polític per

recórrer el seu camí futur. Bru de Sala va considerar que hi ha dues línies per parlar actualment de literatura. Una, aquella que segueix un *continuum* al llarg de la història, i que enllaça amb el magne treball de Faulkner, Proust o Joyce: és a dir, la "gran literatura". I l'altra, la dominada per un concepte de supermercat global, on el llibre és un simple objecte

de consum efímer i condemnat a l'autofagocitació. Centrant-se en l'àmbit de la literatura catalana actual, va opinar que és a anys llum de la realitat, sense nodrir-se'n ni incidir-hi.

Va ser l'alfa del congrés, va conrear admiradors i detractors i es va allunyar de la concepció literària que tenen els programadors dels debats. David Castillo, coorganitzador del cicle, poeta i cap de la secció de cultura del diari *Avui*, va ser molt explícit: "Bru de Sala és el pare Apeles de la crítica literària. Crec que el seu discurs és dirigista, pseudo-provocador i esquitxat de referències vagues al seu entorn. La seua presència als congressos demostra, no obstant això, la vocacional obertura de mires dels Octubre".

L'omega del conjunt de taules rodones va

L'escriptor Xavier Bru de Sala va obrir el congrés d'escriptors. La seua ponència reflexionava sobre el descrèdit de la literatura. Al seu parer, la literatura catalana ha de separar-se del catalanisme polític.

DAVID VIJUESCAS

nu i esperançat, tot fent referència a un avenir comunitari sense estats ni fronteres. El seu discurs, però, no va arribar a convèncer els companys de taula, el filòsof Xavier Antich i Francesc Marc Alvaro, director del departament de periodisme de la Universitat Ramon Llull, que dubtaren que el factor humà permetera assolir un futur tan idíl·lic.

D'esquerra a dreta, el filòsof Norbert Bilbeny; el director del departament de periodisme de la Ramon Llull, Francesc Marc Alvaro; i el filòsof Xavier Antich. Aquests ponents parlaren sobre la fi de la ideologia a partir dels aspectes morals de l'escriptura.

Si la moral i l'escriptura mantenen una relació bastant perplexa, la política i la literatura desenvolupen una connexió que oscil·la entre el turment i la conveniència. Així, el sociòleg Josep Vicent Marquès va revisar el camí que uneix (i separa) el pamflet de la columna política; i el periodista Emili Piera, amb els escriptors Isabel Clara Simó, Ramon Solsona i Antoni Dalmau (antic president de la Diputació de Barcelona) coincidiren a assenyalar, en la sessió de la tarda del dijous, que el bon columnista polític ha de narrar i explicar el poder tot evitant els manierismes de l'opinió interessada.

Una recomanació que es torna en anhel en els grans àmbits mediàtics, com ara la televisió, el mitjà que havia ocupat l'interès al matí d'aquest dia en la taula dels guionistes Joan Alvarez i Manuel Cubedo, i els dramaturgs Juli Leal i Manuel Molins. Aquest últim va recomanar a l'audiència estudiantil, filla de la televisió, "que es rebel·lara contra el seu pare" i que es negara a acceptar la manipulació a través d'una pantalla totalitzadora. I varen ser molts membres d'aquesta generació els qui respongueren en massa a la convocatòria que divendres al matí feren Xavier Cassadó, Guillem Martínez, Francesc Orteu i Toni Solé, presentador de l'espai *Malalts de tele* de TV3. La conversa pretenia esbrinar si la tele "és una merda". La solució té bastant a veure amb la valoració i crèdit o (des)crèdit que guionistes i programadors donen a l'audiència, deixant de banda l'escepticisme.

Joan M. Oleaque

coincidir bàsicament, segons Màrius Serra, "a propugnar el contrari que explicava Bru de Sala: no hi ha cap límit per a considerar què és la literatura". Aquesta sessió es va celebrar divendres a la tarda, i després que l'escriptor Oriol Izquierdo parlara de la confusió de nivells qualitatiu que impregna la literatura catalana d'avui. Varen debatre el tema els narradors Vicent J. Escartí, Vicenç Pagés, Gabriel Galmés i Enrique Vila-Matas. En la sessió més participativa del cicle, es va concloure que la millor literatura és la que s'encabeix enmig d'aquestes dues zones, i, decididament, l'escriptura literària és l'espai de la llibertat total, perquè cada creador pot escriure com vulga.

Enmig d'aquestes dues opcions equidistants, hi va haver diversos exemples d'aproximació a l'ànima literària i als seus afluents que es desviaven cap a atmosferes paral·leles. Dimecres al matí la ponència de Josep M. Casasús, degà de la facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Pompeu Fabra, va intentar exposar els punts de trobada dels cims culturals representats en Josep Pla i Joan Fuster. La conversa posterior va acarar el novel·lista Biel Mesquida, el poeta Josep Ballesster i el periodista i col·laborador d'EL TEMPS Lluís Bonada; el públic va poder constatar que tots

dos "homenots" varen arribar a connectar mercès al poder de la literatura, més enllà de les seues diferències ideològiques. Pla el liberal, Fuster l'escèptic, alumnes a distància de Montaigne, tots dos eren molt exigents amb els

David Castillo, coorganitzador del congrés: "Crec que Bru de Sala és el pare Apeles de la crítica literària."

seus interlocutors, i això els va encaminar envers el respecte mutu.

La tarda de dimecres es va ocupar de l'aspecte moral de la literatura i de l'anàlisi que el filòsof Norbert Bilbeny va fer del final de les ideologies. La reflexió de Bilbeny va començar per una anàlisi d'aquest final vist a través del prisma de la postmodernitat, per desembocar en una concepció global del futur, entès des d'un punt de vista llibertari, sorprenent, i, en certa mesura, inge-